VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Muistio

12.2.2026

VN/97/2026
VN/97/2026-MMM-9

MMM:n kirjallinen asiantuntijalausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle asiasta VNS 8/2025 vp Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää mahdollisuudesta tulla maa- ja metsätalousvaliokunnan kuultavaksi kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta. Maa- ja metsätalousministeriö on osallistunut energia- ja ilmastostrategian valmisteluun maankäyttösektorin ja uusiutuvan energian osalta sekä maatalouden osalta keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (KAISU) valmistelun kautta. Maa- ja metsätalousministeriö haluaa nostaa energia- ja ilmastostrategiaan liittyen ja sitä täydentäen esille seuraavat näkökohdat:

Metsien kasvun ja hiilinielujen vahvistamisen toimenpidepaketin toimeenpano

Kuluvan hallituskauden suurin panostus maankäyttösektorin ilmastotoimien edistämiseen on metsien kasvun ja hiilinielujen vahvistamisen toimenpidepaketti, jonka toimeenpano on käynnistetty vuonna 2025. Toimenpidepaketti pohjautuu virkavalmisteluna tehtyyn raporttiin, josta energia- ja ilmastostrategian valmistelun yhteydessä poliittisesti linjattiin toteutettavaksi seuraavat toimenpiteet:

- metsänuudistamisen vauhdittaminen
- puuston kasvattaminen tiheämpänä
- kiertoaikojen pidentäminen
- metsätuhojen ennaltaehkäisy
- metsänlannoituksen edistäminen
- metsäpinta-alan laajentaminen

Hallitus linjasi keväällä 2025 vuosien 2025–2027 osalta yhteensä 26,9 miljoonan euron rahoituksesta metsien kasvun ja hiilinielujen vahvistamisen toimenpidepaketin toimille. Toimenpidepaketti kattaa metsien kasvutoimien ja päästövähennystoimien normiohjauksen, taloudellisen ohjauksen ja niitä tukevan informaatio-ohjauksen valmistelun ja toimeenpanon.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Valtioneuvosto PL 23 00023 Valtioneuvosto	 Snellmaninkatu 1 A Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001		

Metsälainsäädäntömuutoksia valmistellaan MMM:n asettamassa työryhmässä, jonka toimikausi on 30.6.2025–31.8.2026.

Metsäpinta-alan laajentamiseksi valmistellaan uutta tukijärjestelmää, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2027 alusta.

Osana metsien kasvun ja hiilinielujen vahvistamisen toimenpidepaketin toimeenpanoa Lapin elinvoimakeskuksen valtakunnallinen ilmastoyksikkö toteutti talvella 2026 avoimen hankehaun, jonka tavoitteena on, että tieto ilmastokestävistä toimintatavoista siirtyy käytäntöön ja konkreettisiksi valinnoiksi ja teoiksi. Tällä hetkellä arvioidaan saapuneita hakemuksia.

Metsien ilmastokestävää ja monipuolista puulajivalikoimaa ja jalostushyötyä edistetään metsänjalostuksen kautta jatkamalla metsänjalostus- ja siemenviljelyohjelman sekä siemenviljelyn perustamisohjelman toimeenpanoa.

Tapio Oy:n työnä toteutetaan metsähoidon suositusten toimenpidepaketti vuosina 2025–2027, jonka tavoitteena on valtavirtaistaa päivitettyjä, ilmastotavoitteita tukevia metsänhoidon suosituksia.

Suomen metsäkeskus suorittaa metsälainsäädännön toimeenpanemiseksi tarpeelliset järjestelmämuutokset sekä uudistaa kasvatushakkuiden valvontamenetelmän hakkuiden laadun seurannan parantamiseksi sekä toimeenpanee METKA-tukijärjestelmän kautta ilmastovaikutteisten toimien rahoitusta (ml. tuki terveyslannoitukseen). Metsäkeskuksen informaatio-ohjaustoimia ovat jatkuvan kasvatuksen mallien sisällyttäminen karujen ja kosteiden alueiden hoito- ja hakkuuehdotuksiin Metsään.fi-palvelussa, viestintä METKA-tukikelpoisista tuhkalannoituskohteista ja kohdetiedon saatavuudesta sekä informaatio-ohjaus tiheämpänä kasvattamisen ja kiertoaikojen maltillisen pidentämisen edistämiseksi soveltuvilla kohteilla. Lisäksi Metsäkeskus jatkaa ja laajentaa hyönteistuhomonitorointia sekä kuivuus- ja tuulituhoriskikohteiden tunnistamista ja tiedon jakelua.

Valtion mailla Metsähallitus jatkaa omistajapoliittisten linjausten mukaisesti monikäyttömetsien nettohiilinielun kasvattamista niin, että nettohiilinielu kasvaa vähintään kymmenellä prosentilla ennen vuotta 2035 vuoden 2019 tasosta. Hiilinielujen ja -varastojen vahvistamiseen liittyy metsien kasvun lisääminen mm. lannoittamalla sekä käyttämällä jalostettua metsänviljelyaineistoa, muiden maankäytöstä aiheutuvien päästöjen vähentäminen, metsäkadon ehkäiseminen, ennallistaminen, metsittäminen sekä ekosysteemien hoito.

Nostoja muista energia- ja ilmastostrategian maankäyttösektoria koskevista toimista

Maataloutta koskevien ilmastotoimien osalta on hyvä huomata, että toimet ovat osittain yhteneväisiä keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa (KAISU) olevien maatalouden ilmastotoimien kanssa. Turvemaiden ennallistamisen osalta energia- ja ilmastostrategiassa pääpaino on turvepeltojen vettämisessä ilmastokosteikoiksi. Vuoden 2026 aikana elinvoimakeskusten valtakunnallisen ilmastoyksikön johdolla luodaan edellytykset kosteikkoluotsi-mallin toteutukselle ja kytkemiselle olemassa oleviin valuma-aluekohtaisiin yhteistyöryhmiin vettämisen edistämiseksi ja tiedonvälityksen lisäämiseksi aiheesta.

Lisäksi tullaan muun muassa selvittämään olemassa olevien rahoitusinstrumenttien hyödyntämistä maankäyttösektorin ilmastotoimiin sekä hiilikorvausjärjestelmän perusteita ja toteuttamisedellytyksiä pidemmän aikavälin rahoitusinstrumentin perustamiseksi. Hiilikorvauksella voitaisiin palkita metsänomistajia metsänhoitotapoihin tekemistään muutoksista, joiden tavoitteena on voimistaa metsien hiilinielua ja varastoa.

Pitkäikäisissä puutuotteissa ja -rakenteissa olevia hiilivarastoja koskevia edistämistoimia jatketaan muun muassa selvittämällä uuden EU-lainsäädännön ja rakentamisen normikehityksen vaikutuksia puurakentamisen kansalliseen kilpailukykyyn ja yritysten vientimahdollisuuksiin ja edistämällä tiedon jalkauttamista puutuote- ja puurakentamisaloille. Lisäksi käynnistetään tutkimushankehaku puurakentamisen edistämiseksi.

Maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteiden rahoitus

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma sisältää myös politiikkatoimia, joille ei tällä hetkellä ole rahoitusta. Ilmastolain arvioinnin taustaselvityksen (Ekroos, 2025) mukaan ilmastosuunnitelmien vaikuttavuutta parantaisi, jos suunnitelmien toimet otettaisiin selkeästi huomioon hallitusohjelman kehyssäännössä ja hallituksen laatimassa julkisen talouden suunnitelmassa.

Maankäyttösektorin ilmastotoimien toteutumisessa yksityisellä rahoituksella voi myös olla merkittävä rooli. Vapaaehtoiset hiilimarkkinat ja luonnonarvomarkkinat voivat olla potentiaalinen kanava rahoituksen kanavoimiseksi maankäyttösektorin ilmastotoimiin. Tämän osalta vaikutetaan EU-hiilimarkkinoiden kehittymiseen siten, että se tukee kansallisten hankkeiden käynnistämistä. Luonnonarvomarkkinoiden osalta edistetään markkinan kansallista kehittymistä pilottien ja selvitysten kautta. Luonnonarvomarkkinoille on jo kysyntää, mutta haasteena on tällä hetkellä kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuus. Valtion roolissa korostuu informaatio-ohjaus sekä esimerkiksi rekisteriviranomaisena toimiminen.

Kasvihuonekaasuinventaarion ja skenaariotyön kehittäminen

Maankäyttösektorin kasvihuonekaasuinventaariossa ja skenaarioissa on tehty merkittävää tieteellistä ja muuta kehittämistyötä viimeisten vuosien aikana, minkä ansiosta tietopohja on vahvistunut. Laskentaa ja mallinnusta on kehitetty pitkäjänteisesti IPCC:n ohjeistuksen ja EU:n LULUCF-asetuksen mukaisesti, ja myös pääministeri Orpon hallitus on panostanut merkittävästi laskennan jatkokehittämiseen. Ilmastotoimien seurannan kehittäminen on tärkeää, jotta tehty ilmastotyö saadaan näkyviin ja päätöksenteon tietopohja tarkentuu.

Muihin ilmastopolitiikan sektoreihin verrattuna maankäyttösektorin kasvihuonekaasulaskentaan liittyy erittäin suuria epävarmuuksia sekä laskentaan että luonnonolosuhteisiin liittyen. Lisäksi skenaariotuloksiin vaikuttavat merkittävästi myös toimintaympäristön muutokset.

Skenaarioihin liittyvät haasteet konkretisoituivat energia- ja ilmastostrategian valmistelun yhteydessä. KEITO-skenaarioissa metsäteollisuuden tuotantoarvioiden perusteella arvioitiin runkopuun hakkuukertymät vuoteen 2035 saakka. Laskelmien taustalla olivat arviot metsäteollisuuden sekä energiantuotannon puunkäyttömääristä. KEITO-WEM-skenaariossa runkopuun vuotuisen hakkuukertymän arvioidaan olevan 81,9 milj. m^3 (2029–2038) ja 81,0 milj. m^3 (2039–2048). Viimeisenä kymmenenä vuotena vuosittainen hakkuukertymä on ollut keskimäärin 72 milj. m^3. Toisin sanoen hakkuutaso ei ole noussut vielä kertaakaan skenaariomallinnuksen taustaoletuksen tasolle. Skenaariot sisältävät siten oletuksen metsäteollisuuden puun käytön melko merkittävästä kasvusta.

KEITO-skenaarioiden laskelmissa WAM-skenaarion metsien käyttöön ja hoitoon kohdistuvat toimet (metsien kiertoaikojen pidentäminen, metsien kasvattaminen tiheämpinä, metsänlannoituksen lisääminen ja tiukka lisäsuojelu) vähensivät KEITO-skenaariomallinnuksessa kokonaisuutena metsien hakkuumahdollisuuksia, vaikuttivat hakkuiden kohdentumiseen ja siirsivät hakkuita ilmaston kannalta epäedullisempiin kohteisiin. Tästä syystä KEITO-skenaariomallinnuksessa toimien mallintaminen ei tuottanut ajateltuja ilmastovaikutuksia. On huomattava, että skenaariomallinnuksen tulokset poikkeavat metsien kasvun ja hiilinielujen vahvistamisen toimenpidepaketin osana laaditusta Luonnonvarakeskuksen toimenpidekohtaisesta vaikutusarviosta, jossa toimenpiteille oli tutkimustiedon pohjalta saatu potentiaalisesti merkittäviä ilmastovaikutuksia.

Lisäksi simulointivertailut ovat osoittaneet, että maankäyttösektorin skenaarioissa käytettävä metsien käyttö- ja hakkuumahdollisuuksia analysoiva MELA-malli on ennustanut puuston kasvuun epärealistista lisäystä. Luonnonvarakeskus korjaa parhaillaan mallia ja MELA-ohjelmiston uusi aineistomuodostusmenetelmä on käytettävissä kevään 2026 aikana. Uuteen laskenta-aineistoon perustuvissa laskelmissa metsän kasvun ennakoidaan taantuvan pitkällä aikavälillä noin 95 milj. kuutiometrin tasolle, eli taantumaa on noin 9 milj. kuutiometriä vanhaan malliin verrattuna. Puuston vuotuinen kasvu taantuu kuitenkin sitä vähemmän, mitä alhaisempaa korkokantaa laskelmassa käytetään.

Skenaariolaskennan pitkäjänteinen kehittäminen kokonaisuutena ja kaikki sektorit huomioiden on paikallaan. On kuitenkin huomioitava, että jos nykyisiä malleja halutaan merkittävästi muuttaa tai skenaariossa käytettyjä mallinnustyökaluja monipuolistaa, täytyy tähän myös olla osoittaa tutkimuslaitoksille rahoitusta ja aikaa kehitystyöhön.

Maankäyttösektorin EU-politiikka

Maa- ja metsätalousministeriö tuo esille, että monet EU-jäsenmaat ovat Suomen tavoin ilmoittaneet haasteistaan saavuttaa LULUCF-tavoitteita kaudella 2021–2025 sekä 2026–2030.

Energia- ja ilmastostrategian mukaisesti Suomi tekee aktiivista EU-vaikuttamistyötä ja konkreettisia toimia, joiden tavoitteena on varmistaa, ettei maankäyttösektorin mahdollinen laskennallinen nieluvaje velvoitekaudella 2021–2025 siirtyisi taakanjakoasetuksen mukaisesti taakanjakosektorilla katettavaksi. Vuoden 2026 aikana valmistuu ensimmäisen velvoitekauden inventaariolaskelmat sekä laaditaan korjaukset metsien vertailutasoon, jota vasten Suomen velvoitetta arvioidaan. LULUCF kauden 2021–2025 laskennallista alijäämää kurotaan umpeen asetuksen mahdollistamia joustoja hyödyntämällä, metsien vertailutason teknisillä korjauksilla ja lisäksi EU-tasolla käydään keskustelua, jotta metsien vertailutasossa saataisiin huomioitua maankäyttösektorin viime vuosina merkittävästi muuttunut tilannekuva. Tämä edesauttaa myös EU-tason tavoitteiden saavuttamisessa, jotka ovat ehtona asetuksen mukaisten joustojen käytölle (hoidetun metsämaan jousto 22 Mt sekä Suomen erillisjousto 5Mt). Komissio arvioi velvoitteen täyttymistä vuoden 2027 aikana.

Kauden 2026–2030 osalta tavoite Suomen nettonielutavoitteeksi vuodelle 2030 on asetettu -2,9 Mt CO2 -ekv., jonka tulee olla lisäistä suhteessa toteutuneeseen vuosien 2016–2018 keskiarvonieluun. Lisäksi vuosien 2026–2029 tavoite määritellään lineaarisen päästöpolun, eli vuosittaisten raja-arvojen kautta. Velvoitteiden täyttyminen tullaan arvioimaan vuonna 2032 kyseisen vuoden inventaariotiedoilla, joten tavoiteluvut tulevat vielä muuttumaan inventaariokorjausten myötä. Toimintaympäristön osalta velvoitteiden täyttymiseen vaikuttaa merkittävästi talouden suhdanne. Tavoitteen saavuttamista pyritään edistämään maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimeenpanolla sekä metsien kasvun toimenpidepaketilla. Epävarmuuksia ja muutoksia alleviivaa se, että kun komissio esitteli LULUCF-asetusehdotuksensa vuoden 2021 heinäkuussa, Suomella oli käytettävissä kasvihuonekaasuinventaario- ja skenaariotiedot, joiden mukaan tuolloin tekeillä olleen MISU:n täysimittaisella toimeenpanolla olisi ollut mahdollista saavuttaa Suomelle asetuksessa ehdotettu vuoden 2030 tavoite.

Parhaillaan valmistellaan EU:ssa vuoden 2030 jälkeistä ilmastolainsäädäntöä. Tulevassa maankäyttösektoria säätelevässä ilmastopolitiikassa tulee hyväksytyn EU-ilmastolain mukaisesti arvioida realistinen nielujen kontribuutio kokonaistavoitteeseen ja huomioida maankäyttösektorin epävarmuudet sekä kestävän biokiertotalouden edellytykset.